

Zuzana Pustaiová: Jedan dan svaki dan / One Day Every Day
MMSU, 22. 9. – 26. 10. 2022.

Svima nam je poznato da društvo pomoću svojih institucija i mehanizama prisile normira ponašanje i ustrojava sustav, a da to nikada tako ne naziva. U namjeri da stvori poslušne i funkcionalne članove zajednice, širi kulturne vrijednosti, postavlja mjerila rada i kriterije socijalizacije i obrazovanja. U tome svakako treba prepoznati razvoj civilizacijskih načela, ali i brigu da se obuzda svaki pokušaj otpora. Projektira suglasnost kojom se pokušava ustoličiti univerzalni horizont za svih, bez obzira na to što živimo u vremenu koje ravnotežu moći čini teško zamislivom.¹

Zuzana Pustaiová postavlja pitanje, ima li šanse za one koji se ne uklapaju u propisana pravila? Na mnogo načina možemo posvjedočiti da je *različitost* postala vrsta brenda koja se ljudima prodaje da bi otpuhala teške misli, potakla ih na optimizam da svijet želi biti bolji. Istodobno, postoji ironija u činjenici da su *isti* uvijek prvotni, a *različiti* drugotni, da se isti podrazumijevaju, a različiti prozivaju. Čini se kako su uistinu dobrodošli jedino oni koji su se integrirali u svijet masovne potrošnje u kojem *pluralni identiteti* uspješno održavaju komodifikaciju koja upravlja svakim pedljem naših života. Promatrajući aktualni društveni krajolik, Pustaiová ukazuje na nerealne prohtjeve koje suvremeni model života nameće, od ideologije zdravog života, kulta tijela i socijalne prilagodljivosti, do opće učinkovitosti i društvene odgovornosti. Propušta se ovim temama baviti ozbiljno, saveznici su joj humor i igra pomoću kojih konstruira svijet gdje su pravila podnošljiva, i barem podložna promjenama. Inscenirane fotografije podrivaju savršenost reklamne industrije, pokazuju kako običan čovjek odgovara na imperativ životnog stila, indirektno najavljujući njegove uspjehe i promašaje. Likovi iz serije *Jedan dan svaki dan* izvrću visoke principe politike reprezentacije i idealizirane standarde. U korist životne, obične svakodnevice, koja nije daleko od normalnog, samo je *različita*.

Naglašavajući aspekt *nesvjesnog* u kojem se podražaji uspješno asimiliraju u želje, strahove ili opsesivne misli, Pustaiová se služi postupkom umnožavanja i pretjerivanja, koju su postulirali predstavnici nadrealizma. Usvajajući automatizam i diktat nesvjesnog kao način izjednačenja unutarnje psihičke stvarnosti i realiteta. Otud mnoštvo nesvakidašnjih komičnih detalja kao što su umnoženi umjetni nokti, snop cigareta u ustima, hrpice tampona i toalet

¹ Usp. Nick Srnicek & Alex Williams, Postkapitalizam i svijet bez rada, Rad i misao, Rijeka-Zagreb, 2020., str 150.

papir rola, *post-it* papirića, letećih komada pizza, papirnatih krinki. Postupak multiplikacije poziva se na neumjerenost zadataka koje svakodnevnica nameće, pa svi prizori s fotografija često prekoračuju granice komforne zone i neupadljivo odašilju tračak nelagode. Ukazivanje na nesvjesno porijeklo elemenata konstitutivnih za naš svjesni život, isprepletenost iracionalnih poticaja sa zdravorazumskim odlukama, odgovara kolažnom principu gradnje kompozicije, povezanim s metodom fotomontaže. Na mnogim fotografijama likovi skrivaju lice, mijenjaju izgled pokrivajući se maskom, što isto tako priziva jednu od tipičnih metoda nadrealizma – spomenimo tek imena Hannah Höch ili Grete Stern, a među suvremenim autoricama Aïdu Muluneh, Aminu Benbouchtu i Hannu Whitaker.

Serijska *Jedan dan svaki dan* smještena je u srž društvenih procesa u kojem pojedinac, sapet između dviju krajnosti, balansira između pokušaja da udovolji poželjnom ponašanju u zajednici i ispuni svoju ulogu korisnog pojedinca te sklonosti prekoračenju zadanih okvira, koji pod devizom različitosti nastoje uniformirati i pritom neutralizirati nezadovoljstvo. Odbacujući sliku sadašnjosti kao jedine moguće, fotografski rad Zuzane Pustaiove možda prešutno razrađuje sliku budućnosti, provocira zamišljanje i artikulaciju drugih vrijednosti.

Sabina Salamon